

1. KRAŠKI POJAVI

Krás je kamnito ozemlje, kjer vpliv vode na apnenec ustvarja posebne površinske oblike, jame in značilna podzemeljska pretakanja.

Vzrok nastanka kraški pojavov pa so posledice tektonskih premikov, predvsem pa erozije (različne oblike odnašanja in razjedanja zemeljskega površja) in korozije (razpadanje, razkrajanje zemeljske površine zaradi atmosferskih vplivov; voda raztaplja apnenec).

2. VRTAČA

Vrtače so za dinarski kras najpogostejše in najznačilnejše kraške oblike. To so lijakaste in skledaste kotanje, globoke večinoma 10m in s premerom do 50m. Nastale so tam kjer je bilo navpično ponikanje v globino mogoče in raztapljanje kamnine najmočnejše. Najdemo jih povsod na krasu, največ pa jih je na kraških uravninah. Na pobočjih jih je zelo malo, tam kjer je pobočje bolj strmo, celo nič.

Zaradi prsti v njihovem dnu ter zaradi nekaj boljše zaščitenosti pred burjo so v njih nastale njive. Dna vrtač pa so pogosto uporabljali tudi za vodne zbiralnike-kale.

Udornice ali **KOLIŠEVKE** so udorne vrtače, ki so nastale z rušenjem stropov nad večjimi podzemnimi votlinami. Ne nastanejo z nenadnim udorom, ampak z dolgotrajnim rušenjem stropa in sten nad dvoranami in tokavami podzemnih rek. Imajo strma pobočja in pogosto tudi navpične skalne stene. Večje udornice na Krasu so globoke od 50-200m ter široke do nekaj 100m, njihov volumen pa presega do več milijonov kubičnih metrov.

3. UVALA

Če se več vrtač združi skupaj to imenujemo uvala. Uvala je manjša kot kraško polje in večja od vrtače. Nekateri uvale imajo na dnu bruhalnik, ki včasih izbruhne vodo in tako nastanejo začasna jezera.

4. KRAŠKO POLJE

Kraško polje je največja kraška vdolbina z ravnim dnom in ponikalnico. Na eni strani ta ponikalnica pride na površje iz bruhalnikov, na drugi strani pa v ponorih izgine v podzemlje. Kraško polje obdajajo planote, v osrčju polja pa so njive in travniki, ki so zelo rodovitni.

5. POŽIRALNIKI

Požiralniki so lijakaste ali jaškaste odprtine, kjer izginja voda v podzemlje. Pogosti so na najnižji oz. odtočni strani kraških polj.

6. KAPNIK

Je tvorba, ki nastaja v suhih jamah. Iz kapljajoče vode se izloči kalcit ali apnenec, ki ga imenujemo siga. Kapniške tvorbe so različnih oblik:

- stalagmiti (rastejo s tal)
- stalaktiti (rastejo s stropa)
- stalagmati ali kapniški stebri (po združitvi stalaktitov in stalagmitov)
- cevčice
- zavese
- ponvice

Kapniki rastejo zelo počasi - le nekaj centimetrov na 1000 let.

7. KRAŠKA JAMA je naraven izvotljen prostor pod zemeljskim površjem, ki nastane na kraškem svetu. Jama nastane kot posledica geoloških procesov, tektonskih premikov, delovanja vode in drugih atmosferskih vplivov na apnenčasto podlago.

Čeprav so kraške jame med najbolj neprimernimi okolji za razvoj življenjskih oblik, poznamo kar precejšnje število bitij, ki živijo pod zemeljskim površjem. Najbolj znana med njimi je človeška ribica, ki jo omenja že Valvazor. Za širšo javnost je to edino živo bitje v naših jamah, kar pa še zdaleč ni res. Kakor ugotavlja Slovenec Ivan Gams, najplodovitejši pisec knjig o krasu, v Postojnsko-Planinski jami živi kar 168 živalskih vrst, od katerih 37 skoraj izključno tam. Med njimi so na primer slepo postranico, mokrico, zobatega vrbovčka, jamskega trdoživnjaka, pa tudi razne ježke, polže in pajke.